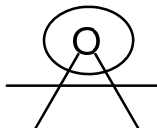

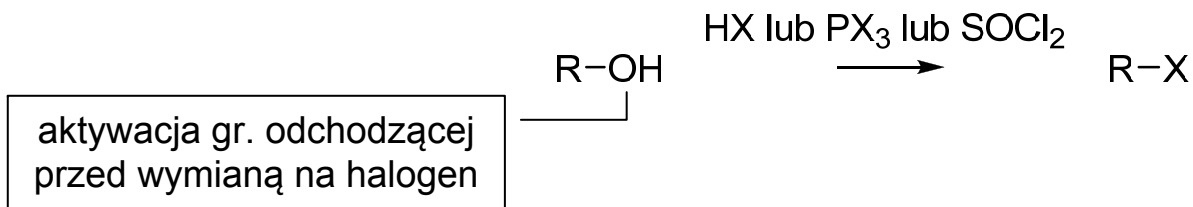

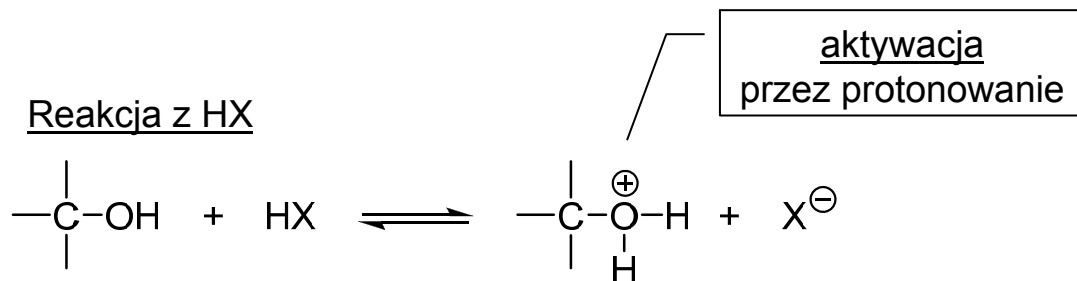
22-24. Reakcje alkoholi, eterów, epoksydów, amin i tioli

	gr. odchodząca wymaga aktywacji					
	gr. najłatwiej odchodząca					gr. najtrudniej odchodząca
związek (zaznaczona gr. odchodząca)	$R-X$	$R-SH$	$R-OH$	$R-OR$		$R-NH_2$
zasadowość gr. odchodzącej						
pK _a sprzężonego kwasu:	HX, -10 - 3.2	H ₂ S, 7.0	H ₂ O, ~15	ROH, ~15	ROH, ~15	NH ₃ , 34
	najmocniejszy kwas					najsłabszy kwas
	X = Cl, Br, I					

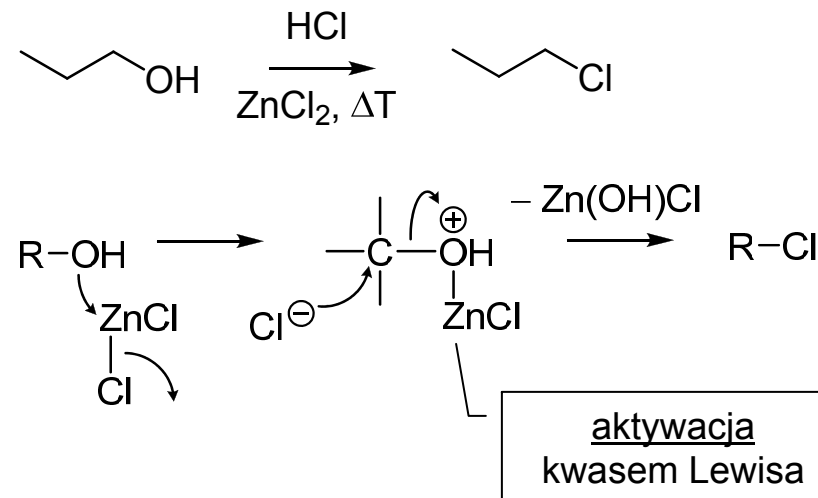
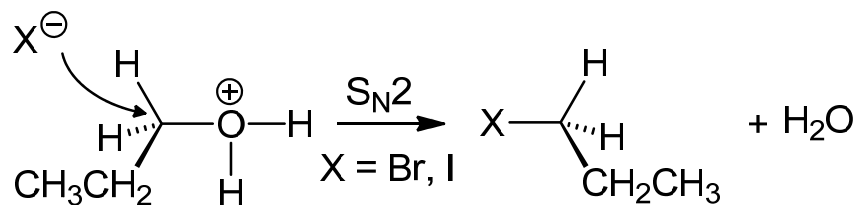
11.1. Reakcja S_N w alkoholach – synteza halogenków alkili (ROH + HX)

Odczynnik	Alkohol
HBr/H ₂ SO ₄	1°, 2°, 3°
HI*	
HCl	3°
HCl/ZnCl ₂	
PBr ₃ /pirydyna	1°, 2°
PCl ₃ /pirydyna	
SOCl ₂ /pirydyna	
*w niektórych przypadkach	

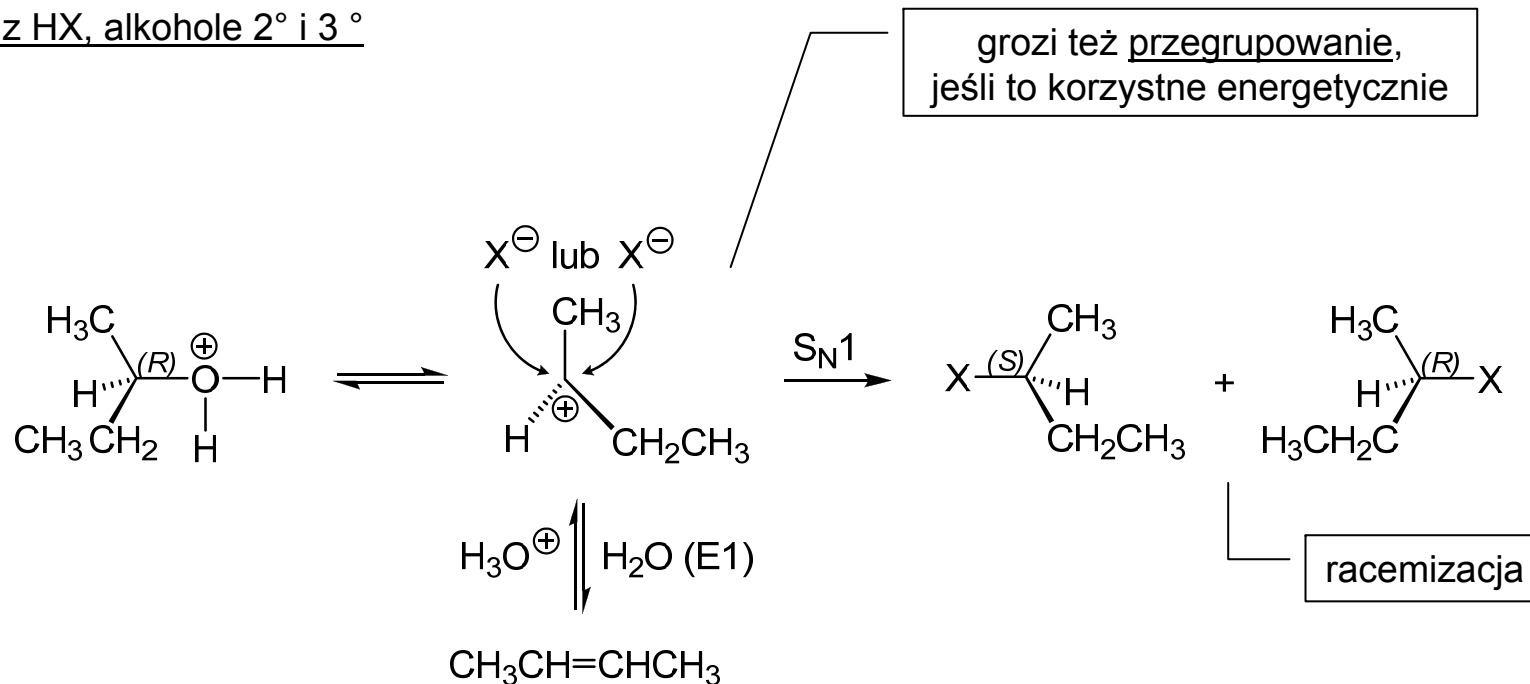

alkohole 1°

11.1.cd. Reakcja S_N w alkoholach – synteza halogenków alkili (ROH + HX)

Reakcja z HX, alkohole 2° i 3°

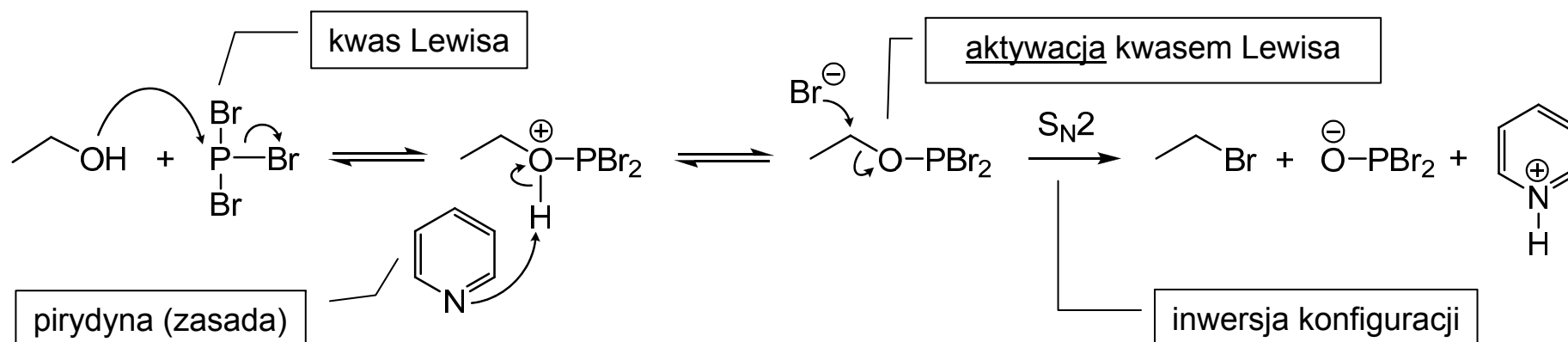

Ograniczenia metody (reakcji z HX)

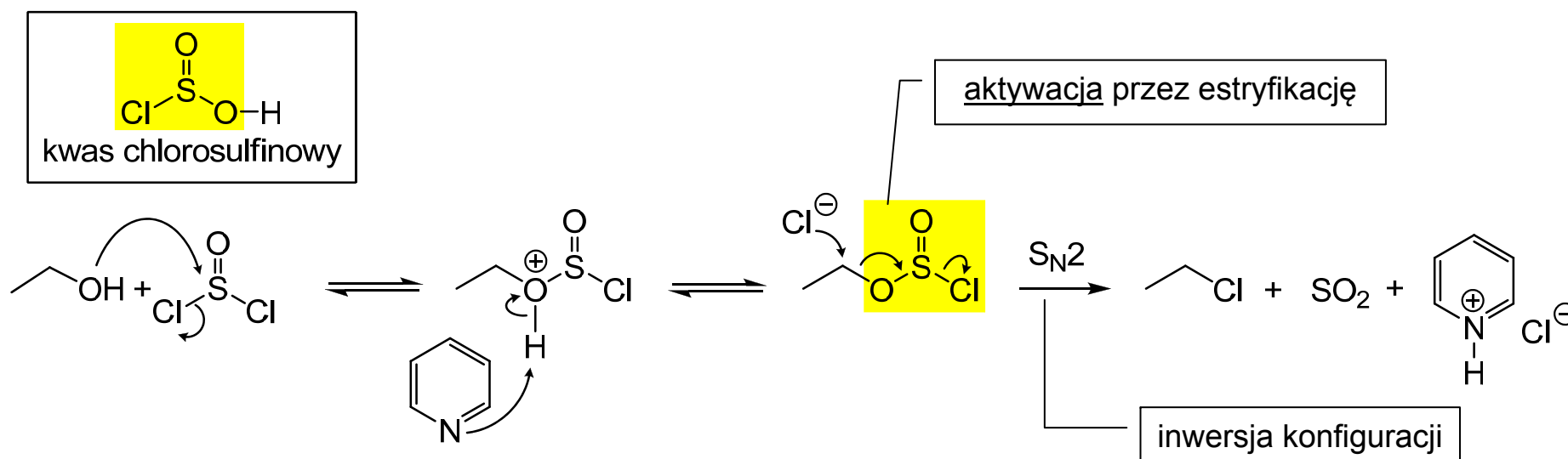
- 1) większość alkoholi bardzo źle reaguje z HI (bardzo mocny kwas)
- 2) mała wydajność reakcji alkoholi 1° i 2° z HCl
- 3) konkurencyjne powstawanie alkenu przez eliminację H₂O
- 4) przegrupowanie karbokationu 2° lub 3°

11.2. Reakcja S_N w alkoholach – synteza halogenków alkili [ROH + PX₃ (lub SOCl₂)]

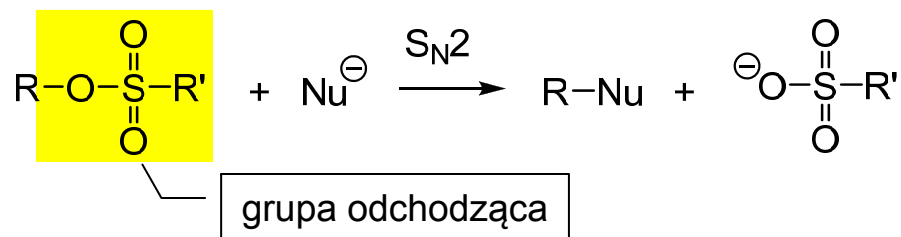
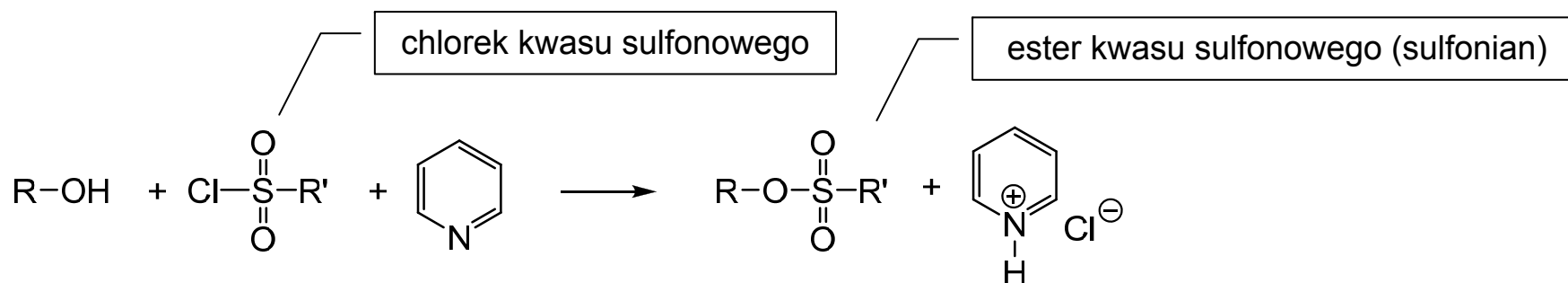
Reakcja z PBr₃ i PCI₃ (dobre wyniki daje prowadzenie reakcji w obecności pirydyny)

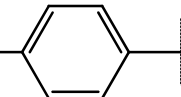

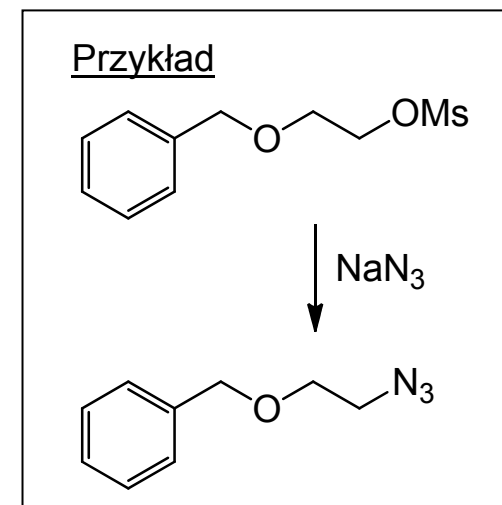
Reakcja z SOCl₂ w obecności pirydyny

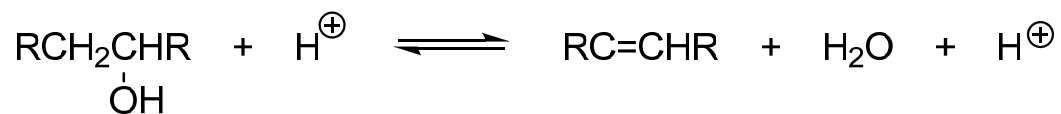
11.3. Reakcja S_N w estrach sulfonowych alkoholi 1° i 2°

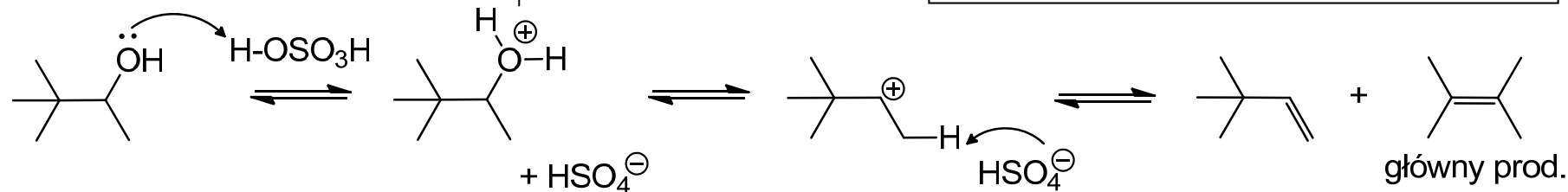
R'	CF ₃	CH ₃	H ₃ C-
skrót literowy R'-SO ₂ - 	Tf	Ms	Ts
podatność estru na podstawienie (zdolność R'-SO ₃ ⁻ do odejścia)			
zasadowość gr. odchodzącej			
moc sprzężonego kwasu R'-SO ₃ H			

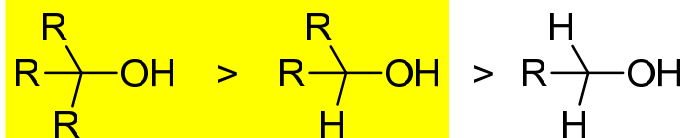
11.4. Odwodnienie alkoholi 2° i 3° przez działanie kwasem (eliminacja E1)

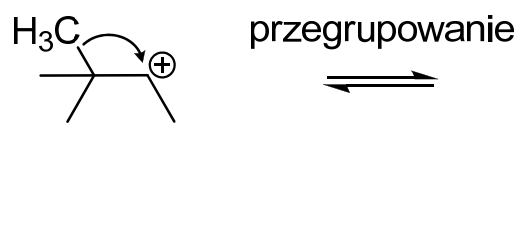
aktywacja przez protonowanie

zastosowanie praktyczne

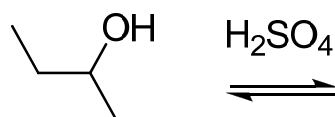

podatność na odwodnienie

produkt główny (najtrwalszy alken)

Należy usuwać alken(y) w miarę powstawania, aby zapobiec cofaniu się reakcji

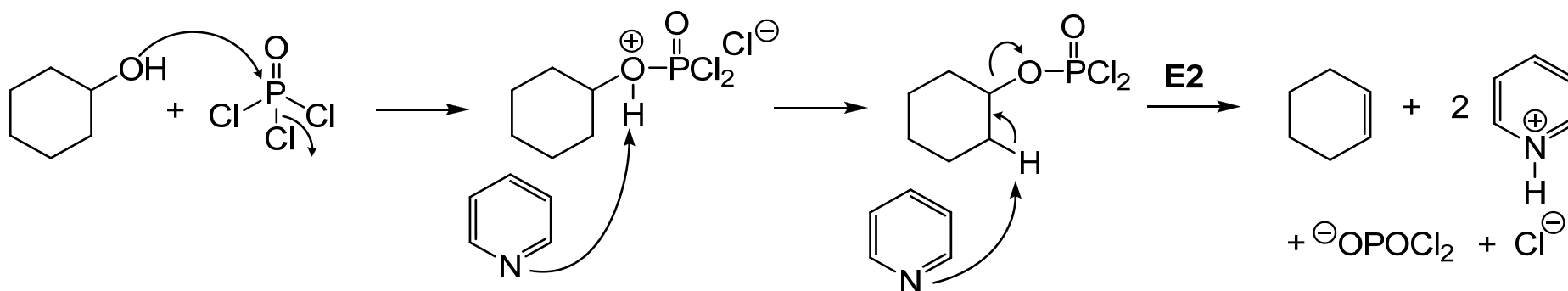

praktycznie nie powstaje

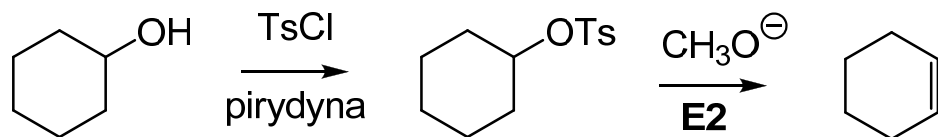
produkt główny (najtrwalszy alken)

11.5. Odwodnienie alkoholi przez nieprotonową aktywację grupy OH (eliminacja E2)

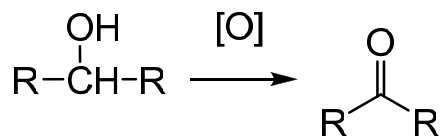
Działanie POCl₃ (tlenochlorkiem fosforu)

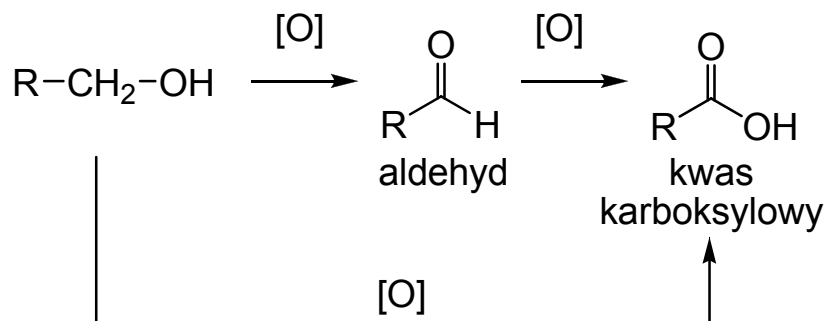
Eliminacja sulfonianów

11.6. Utlenianie alkoholi

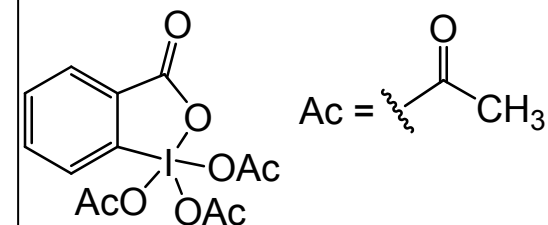

często reakcja niekorzystna

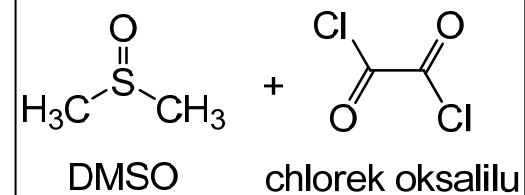

alkohol	produkt utlenienia	reagent
2°	keton	odczynnik Jonesa odczynnik Coreya
1°	aldehyd	odczynnik Dessa-Martina odczynnik Swerna odczynnik Coreya
1°	kwas karboksylowy	KMnO ₄ odczynnik Jonesa

odczynnik Dessa-Martina

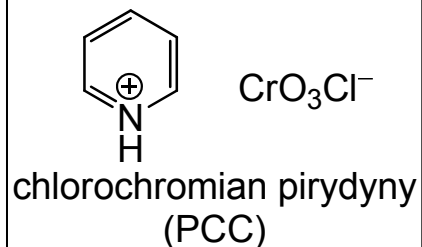
odczynnik Swerna

odczynnik Jonesa

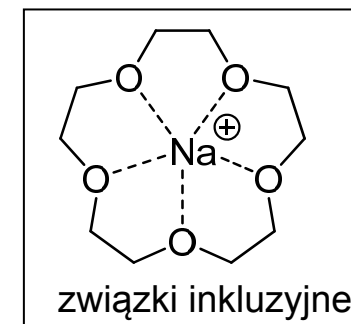
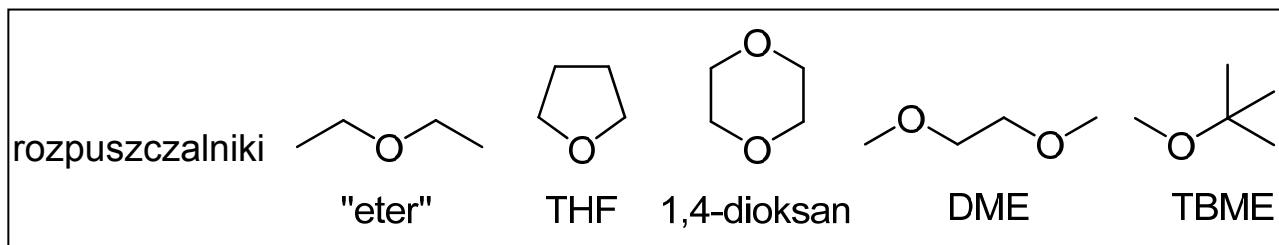
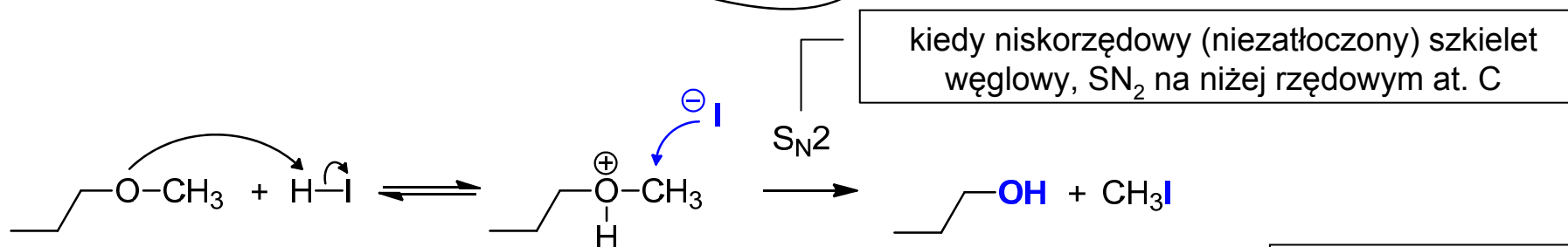
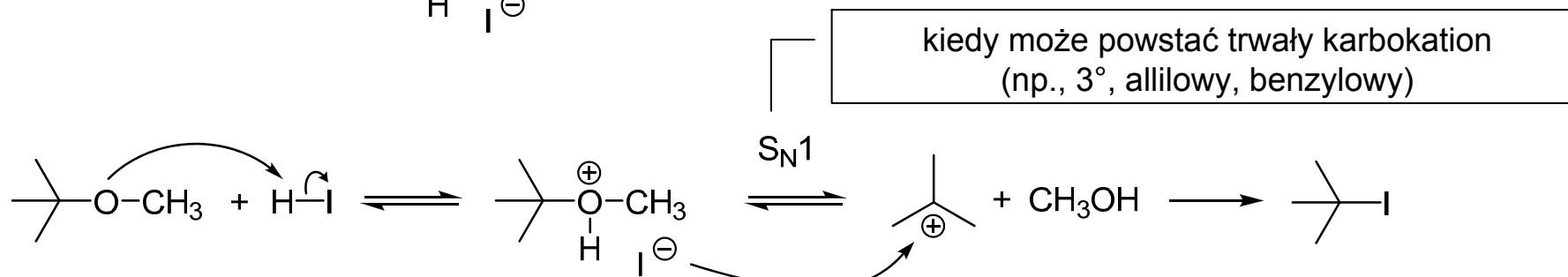
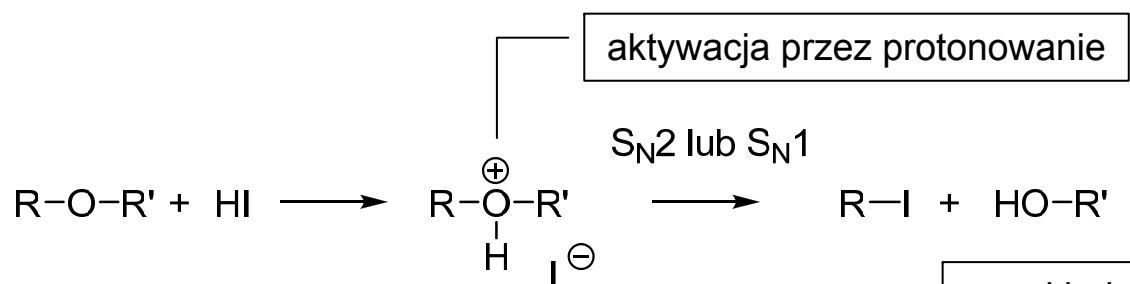
CrO₃/ H₂SO₄/ aceton/H₂O

odczynnik Coreya

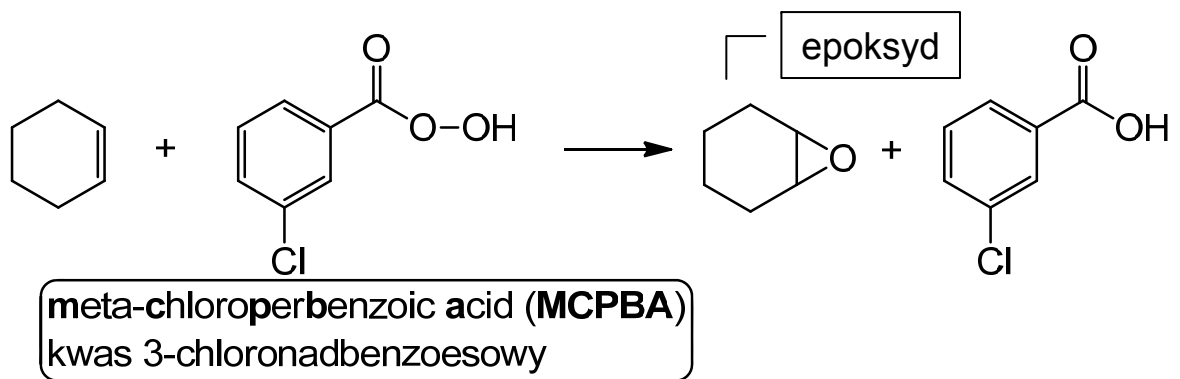

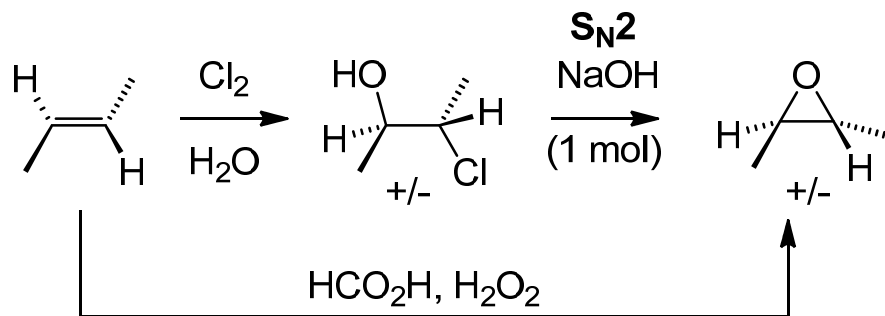
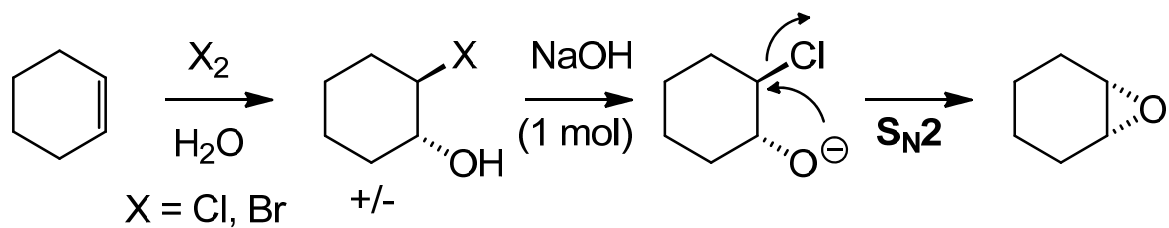
11.7. Substytucja nukleofilowa w eterach

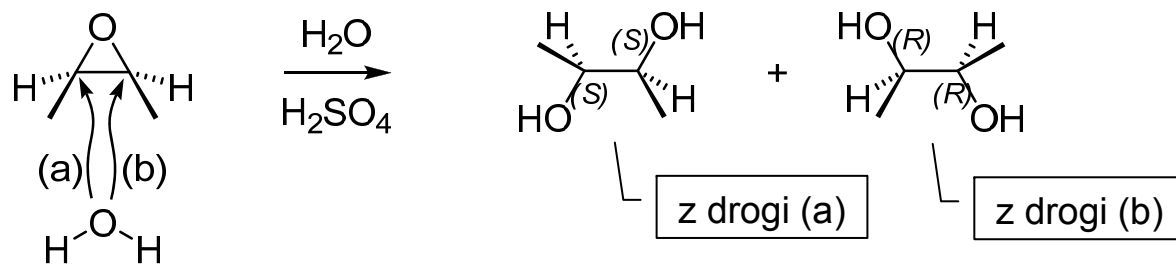
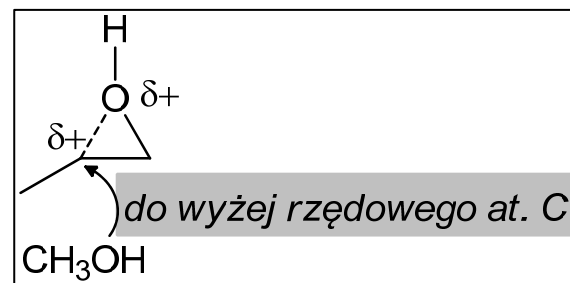
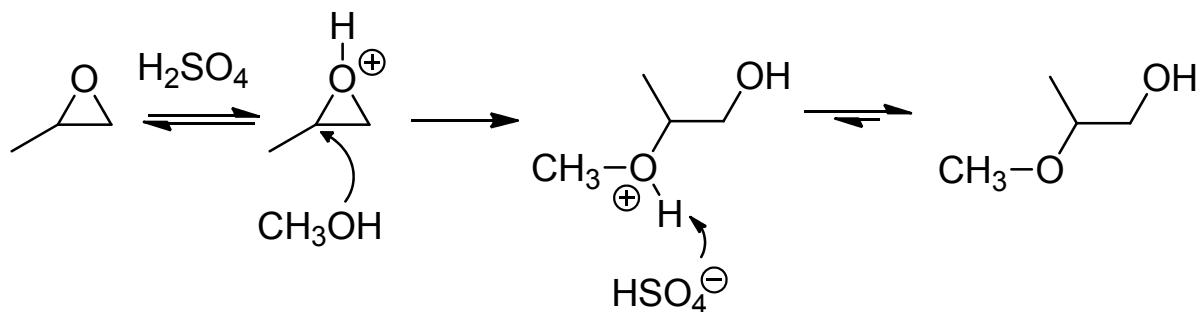
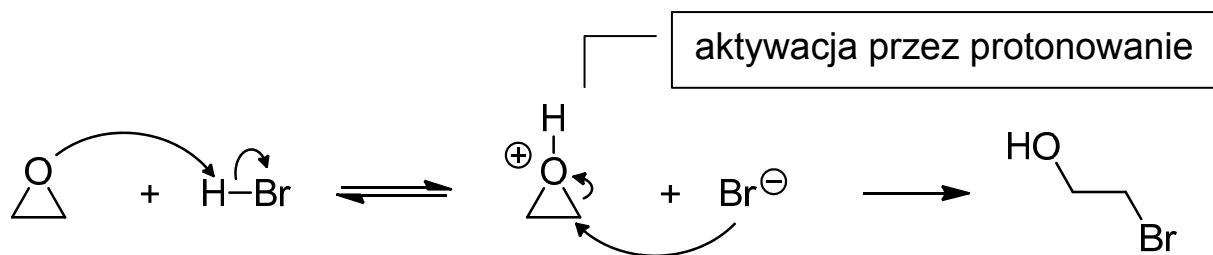
11.8. Epoksydy - otrzymywanie

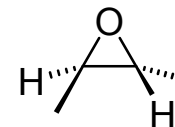
nadkwas można generować *in situ*, stosując

$$R-C(=O)OH / H_2O_2 \text{ (perhydrol)}$$

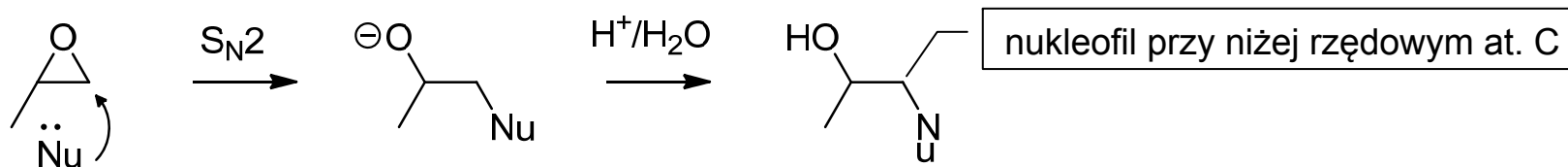
11.9. Substytucja nukleofilowa w epoksydach, w warunkach kwasowych

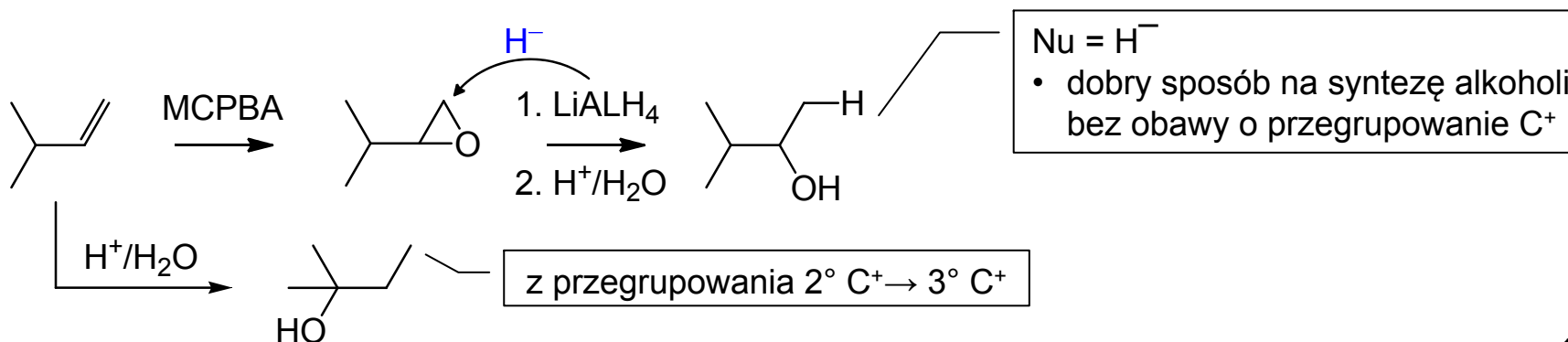
Do domu
Jaki produkt da reakcja z udziałem

11.10. Substytucja nukleofilowa w epoksydach, w warunkach zasadowych lub obojętnych

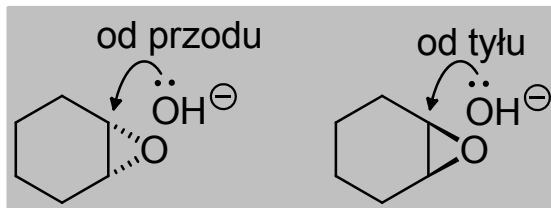
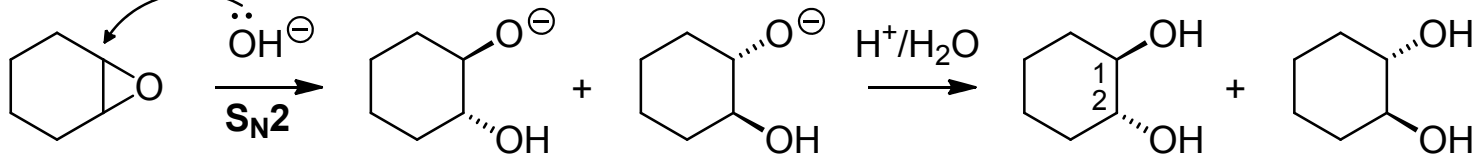

$\ddot{\text{Nu}}$	$\text{RO}^\ominus$	$\ominus\text{CN}$	$\text{N}_3^\ominus$	$\text{RC}\equiv\text{C}^\ominus$	$\text{H}^\ominus$ (LiAlH_4)	RNH_2
produkt						

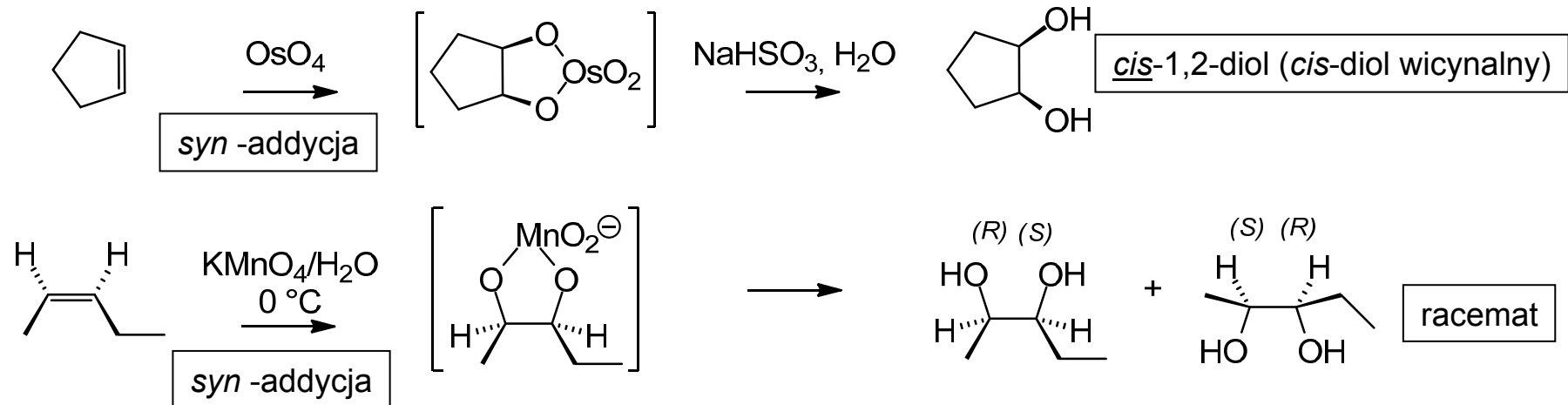

11.11. *Cis*- i *trans*-1,2-diole (inaczej diole wicynalne)

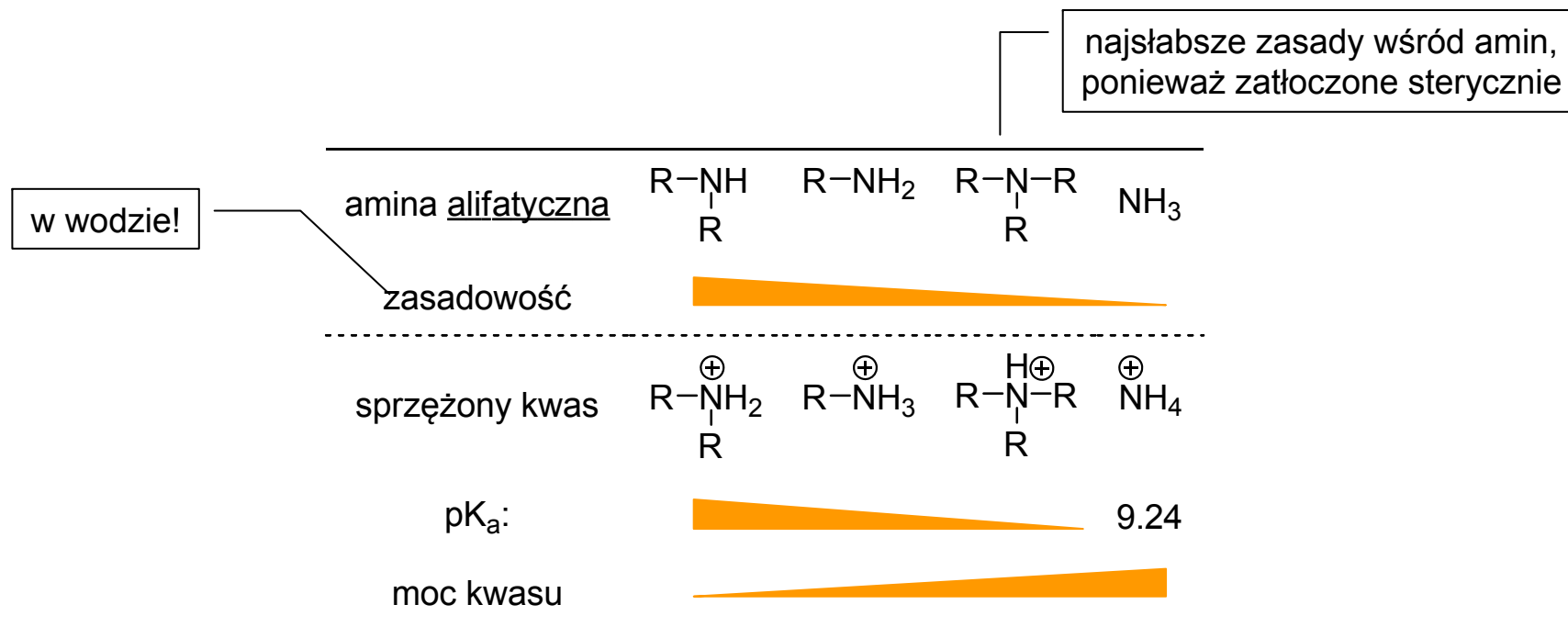
od str. przeciwnej
do mostka tlenowego

trans-1,2-diole (*trans*-diole wicynalne)

11.12. Aminy – zasadowość amin alifatycznych

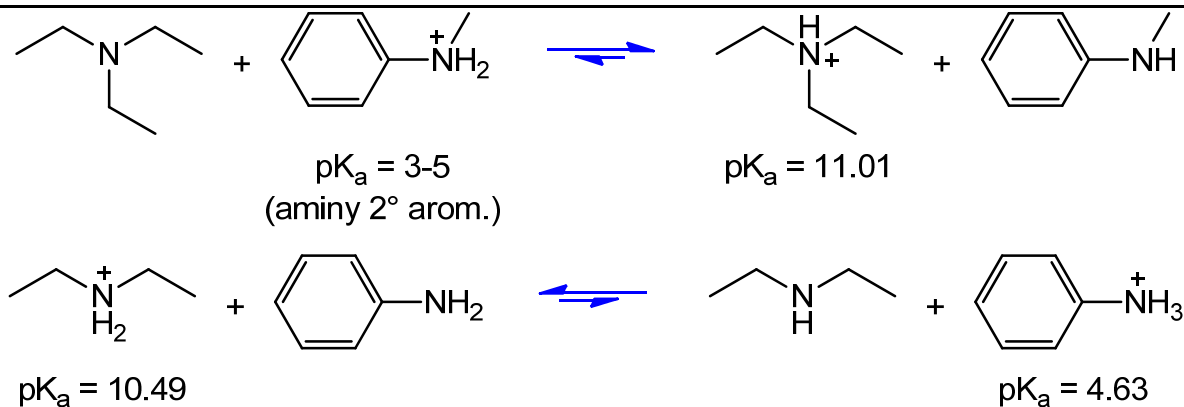
11.13. Aminy – zasadowość amin aromatycznych

taka sama reguła w przypadku amin *orto*-podstawionych

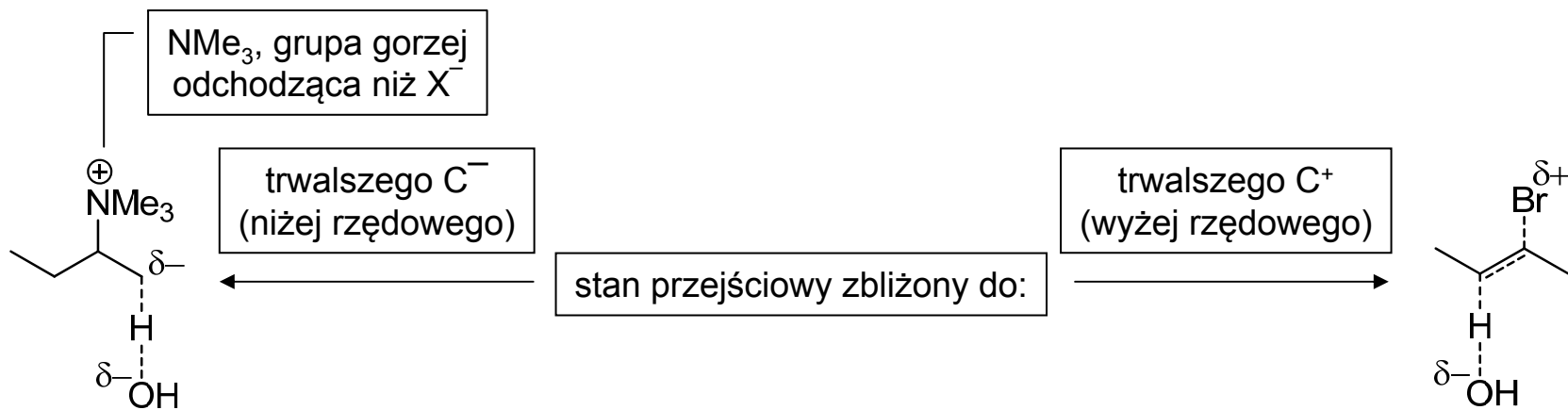
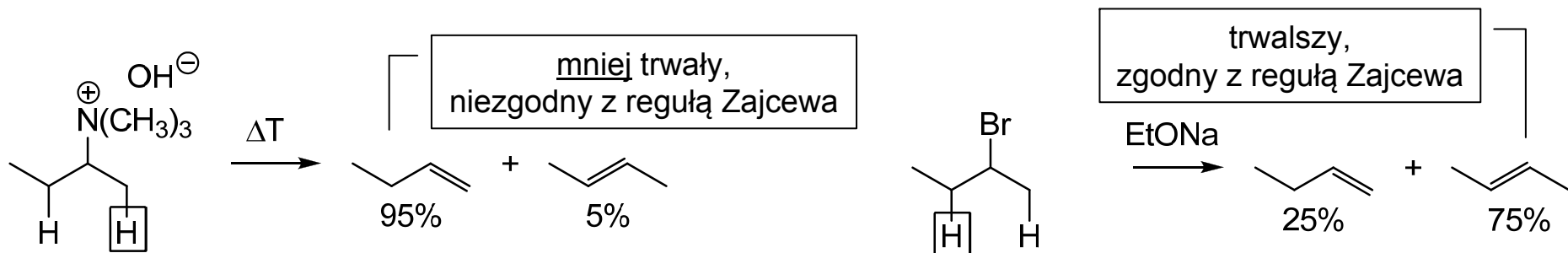
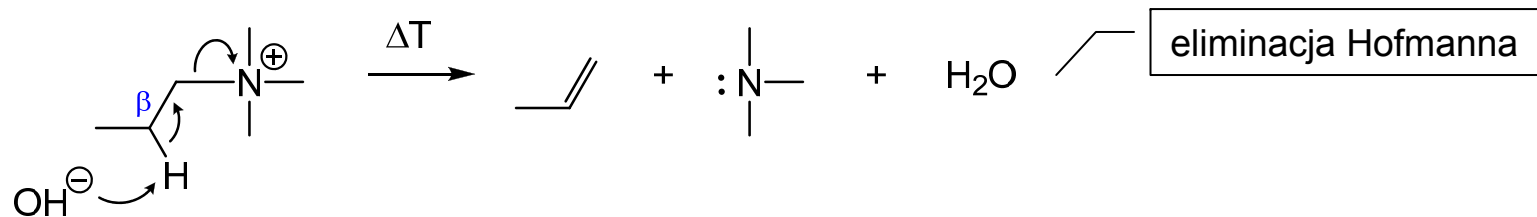
silniejsza zasada – podstawnik elektronodonorowy w pozycji *para* względem grupy NH₂

słabsza zasada - podstawnik elektronoakceptorowy w pozycji *para* względem grupy NH₂

amina <u>aromatyczna</u>	NH ₃	H ₃ CO-C ₆ H ₄ -NH ₂	C ₆ H ₅ -NH ₂	O ₂ N-C ₆ H ₄ -NH ₂
zasadowość				
sprzężony kwas	NH_4^+	H ₃ CO-C ₆ H ₄ -NH ₃ ⁺	C ₆ H ₅ -NH ₃ ⁺	O ₂ N-C ₆ H ₄ -NH ₃ ⁺
pK _a :	9.24			
moc kwasu				

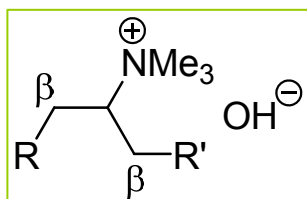
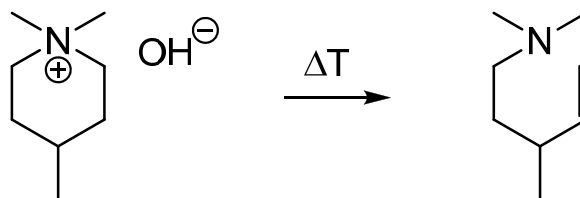
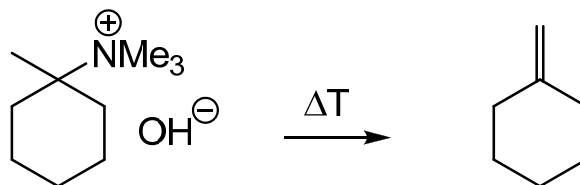
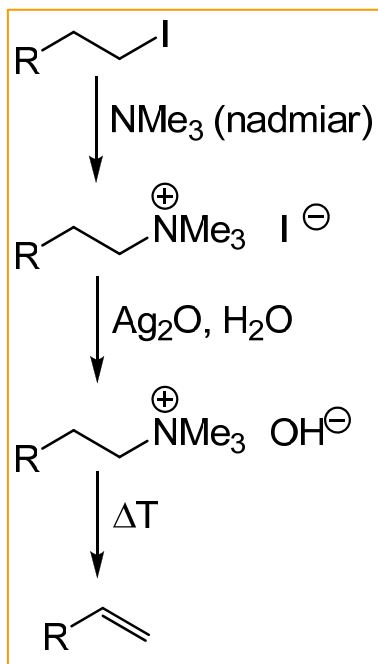

11.14. Aminy – eliminacja czwartorzędowych wodorotlenków amoniowych

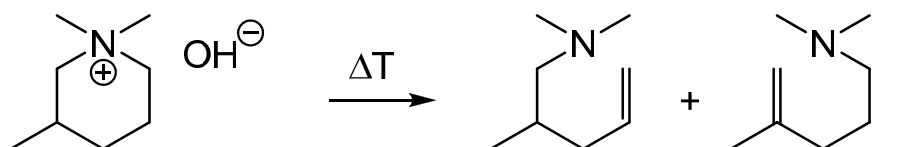

11.14.1. Aminy – eliminacja Hofmanna, sposób postępowania

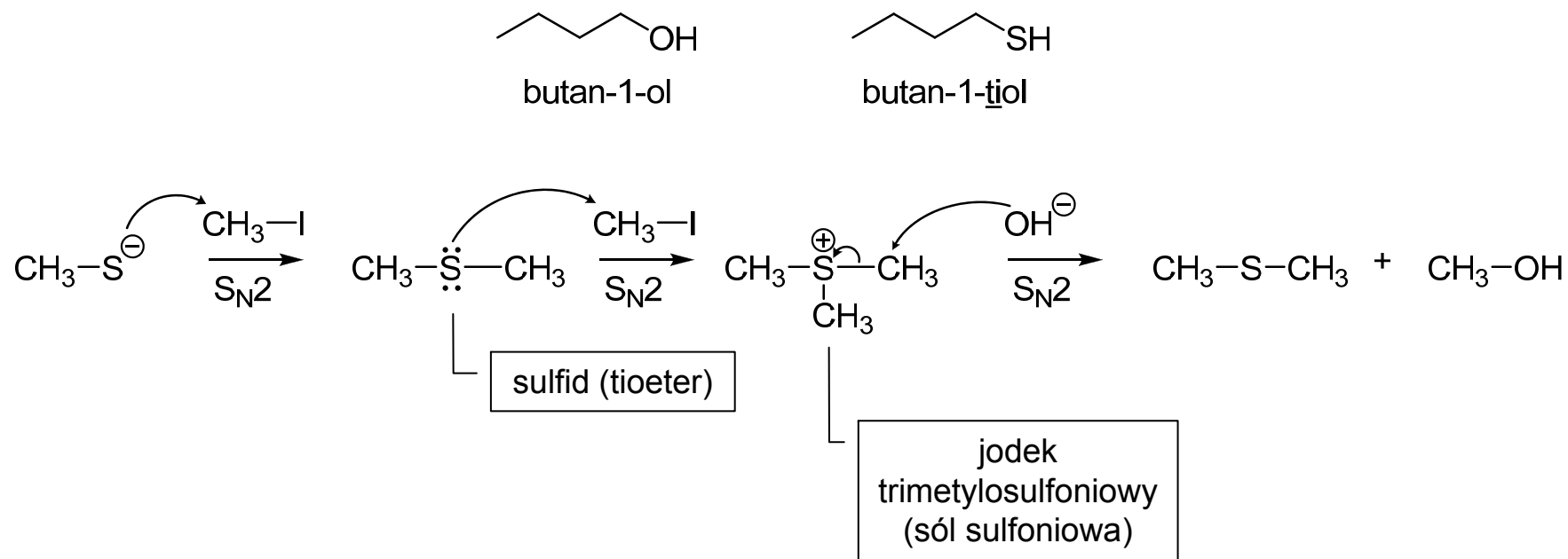

Unikać!

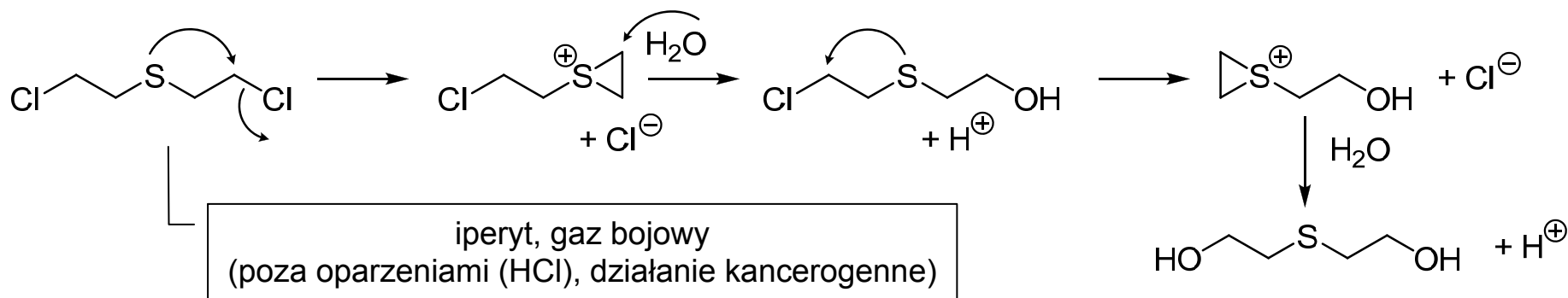

produkt główny

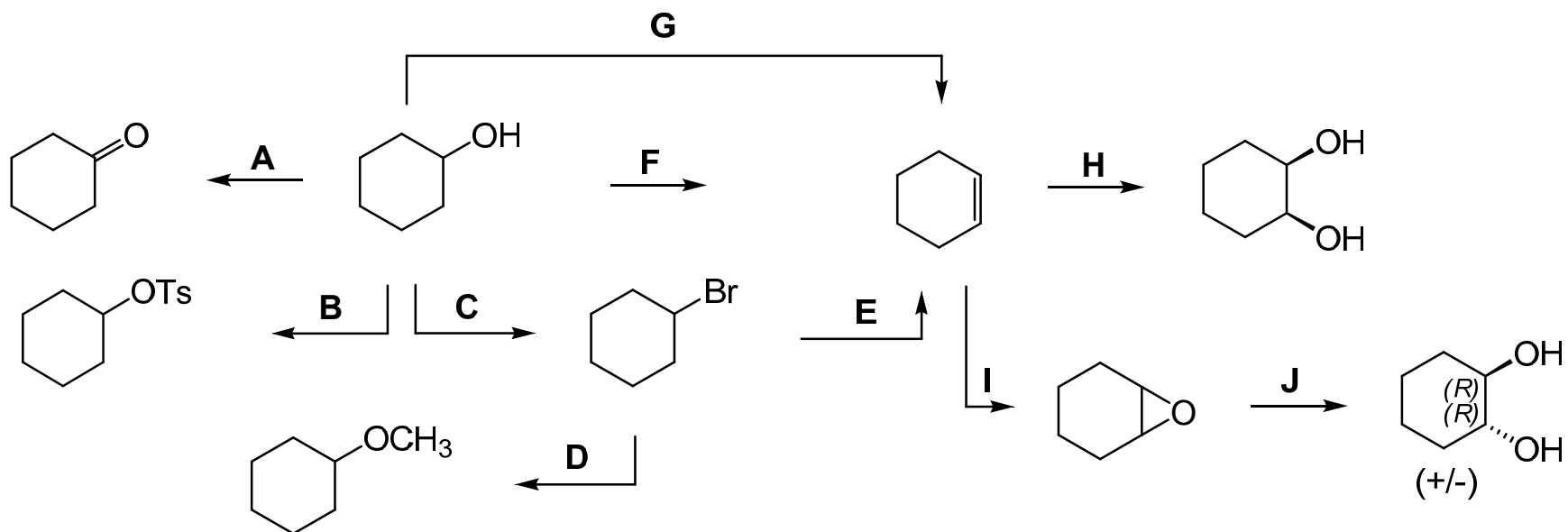
11.15. Tiole, sulfidy i sole sulfoniowe

Ciekawostka

11.16. Przykłady

A: odczynnik Jonesa, $\text{CrO}_3/\text{H}_2\text{SO}_4/\text{aceton}/\text{H}_2\text{O}$

B: TsCl , pirydyna

C: PBr_3

D: CH_3ONa , CH_3OH

E: KOH , EtOH , ΔT

F: H_2SO_4 (ilość katalityczna)

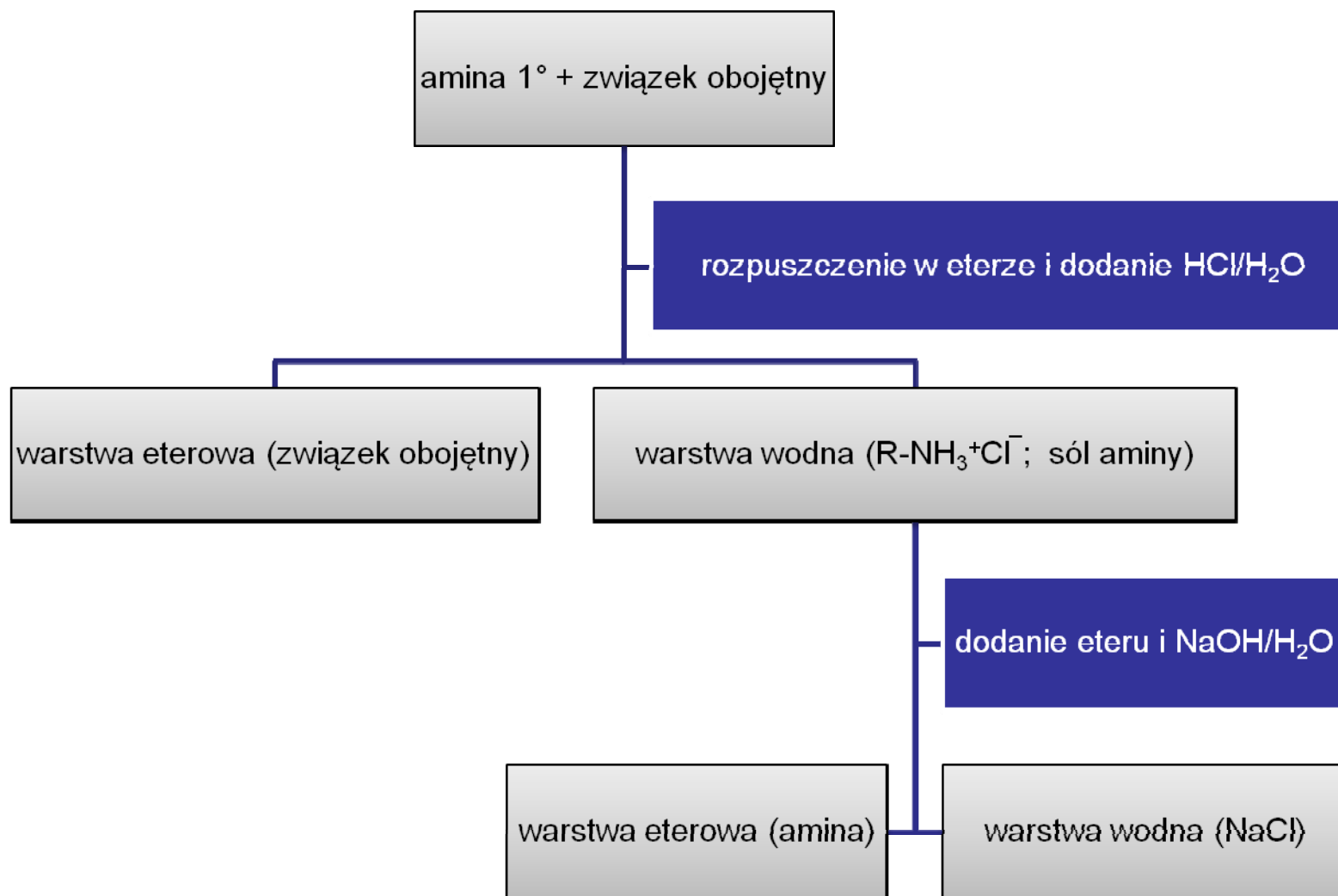
G: POCl_3 , pirydyna

H: 1. OsO_4 ; 2. NaHSO_3 , H_2O

I: MCPBA

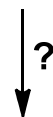
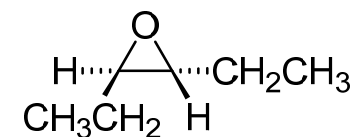
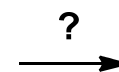
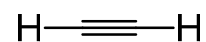
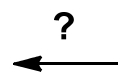
J: 1. NaOH ; 2. HCl , H_2O

Uzupełnienie 1 – wykorzystanie zasadowości amin, oddzielanie aminy od związku nie reagującego z kwasem mineralnym

Uzupełnienie 2 - praca domowa (przeniesiona z 7.8 – slajd 13, i wzbogacona)

(2*S*,3*S*)-pentan-2,3-diol
+
(2*R*,3*R*)-pentan-2,3-diol

(2*S*,3*R*)-pentan-2,3-diol
+
(2*R*,3*S*)-pentan-2,3-diol